

Локалне заједнице: чувари предела од пожара

Локалне заједнице имају кључну улогу у ефикасном управљању пожарима на отвореном простору. Као људи који свакодневно живе, раде и комуницирају са тим простором, они су често први који препознају промене у вегетацији, временским условима и људским активностима које могу повећати ризик од пожара. Њихово локално знање, у комбинацији са активним учешћем у спречавању пожара и припремљености, чини их неопходним партнерима у изградњи предела отпорних на пожаре.

Концепт локалних заједница као чувара од пожара на отвореном простору наглашава проактиван, а не реактиван приступ управљању пожарима. Уместо да се посматрају само као потенцијалне жртве или случајни подстрекачи пожара, чланови заједнице постају активни чувари предела. Разумевањем ризика од пожара, усвајањем безбедних пракси и сарадњом са локалним властима и корисницима земљишта, заједнице могу значајно смањити вероватноћу и последице пожара на отвореном простору.

Једна од најважнијих одговорности локалних заједница је спречавање настанка пожара. Пошто је већина пожара на отвореном простору на Западном Балкану узрокована људским активностима, многи инциденти се могу избећи одговорним понашањем. Безбедна употреба машина током сушних периода, пажљиво одлагање цигарета, избегавање отворене ватре током периода високе опасности од пожара и поштовање прописа о спаљивању пољопривредних производа доприносе смањењу ризика од паљења. Кампање за подизање свести заједнице и образовни програми помажу да се осигура да локално становништво разуме и узроке пожара на отвореном простору и мере потребне за њихово спречавање. Локалне заједнице такође играју виталну улогу у одржавању предела који су мање рањиви на пожаре. Традиционална пољопривреда, вођење стоке на испашу и одрживо коришћење шума помажу у смањењу акумулације суве вегетације која служи као гориво за пожаре. Одржавање пољопривредног земљишта, чишћење вегетације око кућа и инфраструктуре и обнова напуштеног земљишта доприносе стварању предела где се пожари спорије шире и мања је вероватноћа да ће постати озбиљни. Ове активности не само да смањују ризик од пожара, већ и подржавају биодиверзитет, чувају пределе и јачају руралне изворе прихода.

Учешће заједнице у праћењу и раном пријављивању је још један кључни елемент управљања пожарима на отвореном простору. Локални становници су често први који примећују дим, незаконито паљење или опасне активности. Брзо пријављивање потенцијалних пожара омогућава властима да брзо реагују, смањујући шансу да се мали

пожар развије у велики. Мреже за посматрање засноване на заједници, локалне волонтерске групе и дигитални алати за пријављивање могу додатно ојачати рано откривање и побољшати комуникацију између грађана и одговорних агенција.

Образовање је фундаментално за развој заједница које су свесне пожара. Школе, организације, удружења пољопривредника и локалне самоуправе доприносе изградњи знања о ризику од пожара на отвореном простору. Образовне активности треба да објасне како време, вегетација и људско понашање утичу на појаву пожара, истовремено промовишући практичне акције које појединци и породице могу предузети да би заштитили себе и своју околину. Редовне обуке, радионице и кампање за подизање јавне свести помажу у стварању културе превенције у којој безбедност од пожара постаје део свакодневног живота.

Ефикасно управљање пожарима на отвореном простору такође зависи од сарадње између различитих заинтересованих страна. Локалне заједнице раде заједно са општинама, шумарским службама, пољопривредницима, органима цивилне заштите, невладиним организацијама и истраживачима на развоју и имплементацији стратегија за спречавање пожара. Партиципативно планирање омогућава комбиновање локалног знања са научним сазнањима, што доводи до управљачких одлука које су и практичне и еколошки одрживе. Укључивање заједнице такође повећава поверење јавности и подстиче веће прихватање мера за управљање пожарима.

Климатске промене повећавају учесталост екстремних временских услова који погодују великим и интензивним пожарима на отвореном простору. Како сезоне пожара постају дуже и непредвидиве, улога локалних заједница постаје још важнија. Изградња отпорности захтева континуирано прилагођавање кроз одрживо управљање земљиштем, побољшану свест, јачу локалну сарадњу и спремност за променљиве услове животне средине. Заједнице које разумеју ризик од пожара и активно учествују у превенцији боље су опремљене да заштите животе, средства за живот, екосистеме и културно наслеђе.

*Овај блог текст је припремљен у оквиру Програма **Landscape Fire Management in the Western Balkans (LFMWB)** као део регионалне кампање за подизање свести о превенцији пожара на отвореном простору. Инстџиџуи за шумарство дели овај садржај као подршку подизању свести јавности и то не подразумева да је формални партнер пројекта.*